

Sygn. akt IV U 467/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lipca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Cieśla

po rozpoznaniu w dniu 22 lipca 2015 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania U. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 9 kwietnia 2015 roku nr (...)

w sprawie U. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

1. oddała odwołanie;
2. nowy wniosek odwołującej się o przyznanie emerytury z uwzględnieniem w ogólnym stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców przekazać do rozpoznania według właściwości Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T..

Sygn. akt IV U 467/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 22 lipca 2015 r.

Decyzją z dnia 9 kwietnia 2015 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił U. D. przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczona nie spełnia wymogów określonych w art. 184 powołanej ustawy, od wystąpienia których uzależnione jest nabycie prawa do emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udokumentowała 20-letniego ogólnego stażu pracy, a jedynie 17 lat, 2 miesiące i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych, jak też 15-letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Decyzję tę zaskarżyła U. D., domagając się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołująca podniosła, że legitymuje się co najmniej 15- letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, ponieważ w takim charakterze pracowała od

30 czerwca 1982 r. do 30 kwietnia 2009 r. w (...) w T.. W odwołaniu ubezpieczona nie kwestionowała wyliczonego jej przez organ rentowy ogólnego stażu pracy w wymiarze 17 lat, 2 miesięcy i 21 dni. Na rozprawie w dniu 22 lipca 2015 r. odwołująca wniosła o ustalenie ogólnego stażu pracy z uwzględnieniem pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wskazał, że za okres zatrudnienia od 30 czerwca 1982 r. do 15 listopada 2011 r. w Fabryce (...) S.A. w T. na stanowiskach konserwatora maszyn i urządzeń, smarownika, konserwatora maszyn urządzeń i sprzętu oraz konserwatora maszyn- smarownika ubezpieczona nie przedłożyła świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołująca U. D., urodzona (...)w dniu (...) osiągnęła 55 lat życia.

W dniu 16 marca 2015 r. ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę.

Zaskarżoną decyzją z dnia 9 kwietnia 2015 r. (...) Oddział w T. odmówił U. D. przyznania prawa do tego świadczenia, ponieważ wnioskodawczyni na dzień

1 stycznia 1999 r. nie udokumentowała 20- letniego ogólnego stażu pracy, a jedynie 17 lat,

2 miesiące i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych, jak też 15- letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Ubezpieczona nie jest członkiem OFE.

(okoliczności bezsporne)

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

W 1977 r. odwołująca U. D. ukończyła szkołę podstawową.

dowód:

- kwestionariusz osobowy- akta osobowe cz. A,

Od 30 października 1979 r. do 16 lipca 1980 r. odwołująca była zatrudniona w Szkole Podstawowej Nr (...) w T. jako sprzątająca.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 08.02.2001 r.- k. akta osobowe cz. A,

Od 30 czerwca 1982 r. do 15 listopada 2011 r. odwołująca pracowała w Fabryce (...) w T., od 30 czerwca 1982 r. do 30 kwietnia 2009 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, od 1 maja 2009 r. do 31 lipca 2009 r. w wymiarze 3/5 etatu, od 1 sierpnia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r. w wymiarze 3/4 etatu, zaś od 1 stycznia 2010 r. do 15 listopada 2011 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach: konserwatora maszyn i urządzeń, smarownika, konserwatora maszyn urządzeń i sprzętu oraz konserwatora maszyn- smarownika.

Umową o pracę z dnia 30 czerwca 1982 r. na roczny okres wstępny, tj. do 30 czerwca 1983 r., w tym dwutygodniowy okres próbny powierzono jej w pełnym wymiarze czasu pracy stanowisko konserwatora maszyn i urządzeń, angażem z dnia 1 stycznia 1986 r. obowiązki smarownika w wydziale TM, zaś angażem z dnia 2 kwietni 1991 r., począwszy od dnia

1 kwietnia 1991 r. obowiązki konserwatora maszyn. Takie stanowisko ubezpieczona zajmowała do 31 grudnia 1998 r. Następnym angażem z dnia 29 stycznia 1999 r., począwszy od dnia 1 stycznia 1999 r. powierzono jej obowiązki konserwatora maszyn urządzeń i sprzętu w wydziale PU. Od 17 sierpnia 1988 r. do 28 sierpnia 1988 r. odwołująca korzystała z urlopu bezpłatnego.

W aktach osobowych znajduje się pismo (...) Spółka Akcyjna z dnia 16 stycznia 2015 r. skierowane do ubezpieczonej, w którym podano, że praca jaką wnioskodawczyni wykonywała w trakcie zatrudnienia w Fabryce (...) w T. nie jest zaliczana do prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 15.11.2011 r.- k. 4 cz. V akt ZUS,
- umowa o pracę z dnia 30.06.1982 r.- k. 2 akt osobowych cz. B,
- angaże z dnia: 03.08.1982 r., 26.09.1983 r., 20.11.1982 r., 03.08.1983 r., 14.01.1985 r., 01.01.1986 r., 17.02.1986 r., 01.01.1987 r., 01.07.1987 r., 23.01.1988 r., 12.05.1988 r., 15.11.1988 r., 20.07.1989 r., 26.08.1989 r., 02.02.1990 r., 18.07.1990 r., 30.07.1990 r., 06.09.1990 r., 09.11.1990 r., 02.04.1991 r., 21.02.1992 r., 03.07.1992 r., 17.05.1993 r., 11.11.1993 r., 04.05.1994 r., 28.11.1994 r., 20.02.1995 r., 21.04.1995 r., 04.01.1996 r., 16.07.1996 r., 20.05.1997 r., 14.01.1998 r., 11.02.1998 r., 29.04.1998 r., 27.08.1998 r. i 29.01.1999 r.- k. 4-7, 10-15, 17-19, 21-28, 30-31, 33-38, 42-44, 46, 48, 50 akt osobowych cz. B,
- wniosek o urlop bezpłatny z dnia 15.08.1988 r. i zgodna na udzielenie urlopu z dnia 27.08.1988 r.- k. 16 akt osobowych cz. B,
- pismo pracodawcy z dnia 16.01.2015 r.- akta osobowe cz. A,

W Fabryce (...) w T. produkowano silniki elektryczne. Silniki te składano na taśmach w wydziale montażu. Na nawijalni wciskano druty w kadłuby silników, a na odlewni wytwarzano całe kadłuby, odlewając je ze stali.

W okresie od 30 czerwca 1982 r. do 31 grudnia 1998 r. odwołująca pracowała na co dzień w wydziale głównego mechanika. Jej przełożonym był kierownik tego wydziału.

W początkowym okresie zatrudnienia konserwatorzy i smarownicy, w tym odwołująca, przypisani byli do konkretnego działu, a potem pracowali w różnych wydziałach (...),

tj. na wydziale prasowni, na odlewni, w stolarni, w narzędziowni, w kompresorowni, na nawijalni, na hali montażu, na linii montażu, na linii wałków i na wydziale kuźni. Wydział narzędziowni zajmował się produkcją śrub i innych narzędzi. Znajdowały się tam maszyny typu tokarki, frezarki, szlifierki. Podobnie było na wydziale mechanicznym. Odwołująca świadczyła pracę zarówno na wydziałach, w których panowały warunki szkodliwe dla zdrowia, jak i na wydziałach, w których brak było takich warunków. W narzędziowni,

w stolarni, na wydziale mechanicznym i częściowo na wydziale linii wałków nie panowały warunki szkodliwe dla zdrowia. Odwołująca wykonywała pracę tam, gdzie została wysłana przez przełożonego. Swoje czynności realizowała podczas remontów poszczególnych wydziałów. Wymieniała olej w maszynach, czyściła urządzenia i dolewała do nich świeży olej. Jako konserwator i smarownik pracowała również w trakcie produkcji. W razie potrzeby dolewała olej do maszyn albo smarowała jakąś część smarem. Uzupełnianie oleju

i smarowanie zajmowało sporo czasu, ponieważ (...) był dużą Fabryką, maszyny często się psuły i przez cały czas trzeba było coś przy nich robić. Naprawą maszyn i usuwaniem usterek zajmowały się brygady remontowe. Do zadań konserwatorów należało spuszczenie oleju z maszyn i urządzeń, mycie maszyn i urządzeń oraz smarowanie smarem poszczególnych części tych maszyn i urządzeń. Po remoncie, konserwatorzy wlewali do maszyn i urządzeń świeży olej, a potem musieli te maszyny i urządzenia nasmarować smarem. Każdego dnia kierownik zgłaszał konserwatorom i smarownikom, na którym wydziale istnieje konieczność wymiany oleju w maszynach i urządzeniach. Wymiana bądź uzupełnienie oleju wiązały się z koniecznością uprzedniego zabezpieczenia odpowiedniej ilości oleju. Na prasowni i w odlewni znajdowały się bowiem bardzo duże maszyny, do których należało wlać nawet kilka beczek oleju. Takie zadania odwołująca realizowała

z dwiema koleżankami zatrudnionymi w (...) w takim samym jak ona charakterze- T. B. i S. S.. Pozostałe prace wykonywała z jedną z nich. Małe maszyny typu tokarka wymagały mniejszej ilości oleju, tj. około 10 litrów. Taką ilość oleju uzupełniał jeden pracownik. W początkowym okresie zatrudnienia odwołującej, przez około 2-3 lata, było 12 konserwatorów i smarowników, potem zaś zadania te w wydziale głównego mechanika realizowały odwołująca, T. B. i S. S.. Pracownicy wydziału głównego mechanika otrzymywali zupy regeneracyjne i mleko. Jeżeli świadczyli pracę, na wydziałach, w których panowały warunki szkodliwe dla zdrowia do wynagrodzenia przysługiwał im dodatek za pracę w warunkach szkodliwych. Zupy i mleko przysługiwały pracownikom do 1996 r. Później pracownicy ci przez jakiś czas otrzymywali pieniądze za mleko.

dowód:

- zeznania świadka T. B.- 00:30:12-00:51:15,
- zeznania świadka S. S.- 00:59:40-01:10:05,
- zeznania odwołującej U. D.- 01:15:04,

W kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych z dnia 19 czerwca 2002 r., dołączonym do zgłoszenia danych ubezpieczonego- wniosku o ustalenie kapitału początkowego z dnia 24 stycznia 2003 r. odwołująca podała, że od 30 października 1979 r. do 16 lipca 1980 r. pracowała w Szkole Podstawowej Nr (...) w T., zaś od 30 czerwca 1982 r. do nadal w Fabryce (...) w T..

dowód:

- kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych z dnia 19.06.2002 r.- k. 2 cz. III akt ZUS,
- zgłoszenie danych ubezpieczonego- wniosek o ustalenie kapitału początkowego z dnia 24.01.2003 r.- k. 1 cz. III akt ZUS,

Ustalając odwołującej wysokość kapitału początkowego decyzją z dnia 31 stycznia 2003 r., organ rentowy uwzględnił jej w stażu pracy 16 lat, 9 miesięcy i 21 dni okresów składkowych oraz 5 miesięcy okresów nieskładkowych. Identyczny staż pracy, tj. 16 lat, 9 miesięcy i 21 dni okresów składkowych oraz 5 miesięcy okresów nieskładkowych, organ rentowy przyjął w decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z dnia 9 kwietnia 2015 r. Decyzji tych ubezpieczona nie zaskarżyła odwołaniem.

dowód:

- decyzje ZUS z dnia: 31.01.2003 r. i 09.04.2015 r.- k. 10, 18 cz. III akt ZUS,
- wykazy wprowadzonych okresów ubezpieczonego- k. 7-8, 16 cz. III akt ZUS,

W kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych z dnia 8 lutego 2012 r., dołączonym do wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy z tej samej daty odwołująca podała, że od 30 czerwca 1982 r. do 15 listopada 2011 r. pracowała w Fabryce (...) w T., od 30 czerwca 1982 r. do 30 kwietnia 2009 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, od 1 maja 2009 r. do 31 lipca 2009 r. w wymiarze 3/5 etatu, od 1 sierpnia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r. w wymiarze 3/4 etatu i od 1 stycznia 2010 r. do 15 listopada 2011 r. ponownie w pełnym wymiarze czasu pracy, kolejno na stanowiskach: konserwatora maszyn i urządzeń, smarownika, konserwatora maszyn urządzeń i sprzętu oraz konserwatora maszyn i smarownika. W kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych z dnia 15 października 2012 r.,

dołączonym do wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy z tej samej daty odwołująca powołała się na druk Rp-7 dołączony wraz z innymi dokumentami do wniosku o rentę z lutego tego roku.

dowód:

- kwestionariusze dotyczące okresów składkowych i nieskładkowych z dnia: 08.02.2012 r. i 15.10.2012 r.- k. 3 cz. V, k. 3 cz. VI akt ZUS,
- wnioski o rentę z tytułu niezdolności do pracy z dnia: 08.02.2012 r. i 15.10.2012 r.- k. 1-2 cz. V, k. 1-2 cz. VI akt ZUS,
- zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druk Rp-7) z dnia 20.01.2012 r. za lata 1999-2010- k. 6 cz. V akt ZUS,

Na dzień 1 stycznia 1999 r. odwołująca legitymuje się stażem ubezpieczeniowym w wymiarze: 16 lat, 9 miesięcy i 21 dni okresów składkowych oraz 5 miesięcy okresów nieskładkowych, co daje łącznie 17 lat, 2 miesiące i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

dowód:

- wykazy wprowadzonych okresów ubezpieczonego- k. 7-8, 16 cz. III akt ZUS,
- decyzja ZUS z dnia 09.04.2015 r.- k. 9 akt ZUS dot. emerytury,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, zeznania świadków i odwołującej.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Przesłuchani w sprawie świadkowie T. B. i S. S.

w zeznaniach swoich wskazały na okoliczności dotyczące charakteru i warunków pracy odwołującej w Fabryce (...) w T., świadczonej przez nią do końca grudnia 1998 r. Zarówno T. B., jak i S. S. na co dzień pracowały z ubezpieczoną i wykonywały takie same, jak ona czynności. Dokładnie opisały, na czym polegała praca wnioskodawczyni na stanowisku konserwatora i smarownika. Relacje te były spójne i wzajemnie ze sobą korespondowały. Opisane przez świadków fakty potwierdziła w swoich zeznaniach odwołująca U. D.. Również tym zeznaniom Sąd przyznał walor wiarygodności w całości. Były one spójne, logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, a ponadto korespondowały z zeznaniami świadków.

Pozostałe okoliczności sprawy Sąd uznał za bezsporne, gdyż nie były w żaden sposób kwestionowane przez strony, zaś dokumenty przedstawione na ich stwierdzenie nie budziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności.

Sąd rozważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie, zaś wniosek o przyznanie emerytury z uwzględnieniem w ogólnym stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców przekazać należało do rozpoznania według właściwości organowi rentowemu.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2013 poz. 1440 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Wymagany w art. 184 ust. 1 pkt 2 okres składkowy i nieskładkowy przewiduje art. 27 powołanej ustawy, w świetle którego wynosi on co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Przepis art. 32 ustawy statuuje natomiast, iż ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3. Zgodnie z dyspozycją tego przepisu- za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Stosownie do treści art. 32 ust. 4 ustawy, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Mowa tu o rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Jak wynika z § 1 wskazanego rozporządzenia, stosuje się je do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

W myśl § 2 ust. 1, okresami uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Zgodnie zaś z § 4 ust. 1, prawo do emerytury nabywa pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A rozporządzenia, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz legitymuje się wymaganym okresem zatrudnienia, w tym co najmniej okresem 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołująca osiągnęła wiek 55 lat i nie jest członkiem OFE.

Zaskarżoną decyzją z dnia 9 kwietnia 2015 r. organ rentowy odmówił wnioskodawczyni przyznania prawa do emerytury z uwagi na to, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udokumentowała ona co najmniej 20- letniego ogólnego stażu pracy, a jedynie 17 lat, 2 miesiące i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych, jak też co najmniej 15- letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona nie kwestionowała wyliczonego jej przez organ rentowy ogólnego stażu pracy. Podniosła tylko, że legitymuje się co najmniej

15- letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach, ponieważ w takim charakterze pracowała od 30 czerwca 1982 r. do 30 kwietnia 2009 r. w (...) w T..

Na rozprawie w dniu 22 lipca 2015 r. odwołująca wyraźnie podała, że nie kwestionuje ustaleń ZUS w zakresie stażu pracy w wymiarze 17 lat, 2 miesięcy i 21 dni, domagając się uwzględnienia w stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Fabryce (...) w T.. Odwołująca oświadczyła, że pierwszą pracę podjęła w 1982 r., a wcześniej, po ukończeniu w 1977 r. szkoły podstawowej do czasu podjęcia pracy w Fabryce (...), pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców o powierzchni około 5 hektarów. Mając to na uwadze, wniosła o przyznanie emerytury z uwzględnieniem w ogólnym stażu ubezpieczeniowym okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Jak podkreśliła, do tej pory, zarówno przed organem rentowym, jak i w odwołaniu, nie kwestionowała ogólnego stażu pracy, ponieważ świadkowie nie chcieli udać się do Gminy i zeznawać w jej sprawie (00:03:36-00:17:44).

Na rozprawie tej odwołująca, raz jeszcze podnosząc, że po ukończeniu szkoły podstawowej pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców podała, że miała dziewięcioro rodzeństwa. Najstarszy był brat, który chodził do szkoły, w związku z czym nie mógł pracować w gospodarstwie. Dlatego też, po tym, jak nie udało się jej dostać do szkoły krawieckiej, zajęła się pracą w gospodarstwie. Jak wskazała, we wniosku o emeryturę nie podała, że pracowała w gospodarstwie rolnym, ponieważ nie miała dokumentów na potwierdzenie tego okresu. Zaznaczyła, że nigdy wcześniej w dokumentach przedkładanych w ZUS nie wspominała o pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia i po raz pierwszy składa wniosek o wliczenie jej tego okresu do ogólnego stażu pracy przy ustalaniu prawa do emerytury (01:17:51-01:20:55).

Treść oświadczeń odwołującej znalazła potwierdzenie w dokumentacji zgromadzonej w aktach ZUS.

W żadnym z dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego ubezpieczona nie podała, że po 16 roku życia pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców.

W kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych z dnia 8 lutego 2012 r., dołączonym do wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy z tej samej daty wskazała, że od 30 czerwca 1982 r. do 15 listopada 2011 r. była zatrudniona w Fabryce (...) w T., zaś w kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych z dnia 15 października 2012 r., dołączonym do wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy z tej samej daty powołała się na druk Rp-7 dołączony wraz z innymi dokumentami do wniosku o rentę z lutego tego roku, tj. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druk Rp-7) z dnia 20 stycznia 2012 r., wystawione przez Fabrykę (...) w T. za lata 1999-2010. O pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia nie wspomniała również w kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych z dnia 19 czerwca 2002 r., dołączonym do zgłoszenia danych ubezpieczonego- wniosku o ustalenie kapitału początkowego z dnia 24 stycznia 2003 r. W tym dokumencie podała, że od 30 października 1979 r. do 16 lipca 1980 r. pracowała w Szkole Podstawowej Nr (...) w T., zaś od 30 czerwca 1982 r. do nadal pozostaje zatrudniona w Fabryce (...) w T..

Słusznie zatem organ rentowy przyjął w oparciu o zalegające w aktach sprawy dokumenty, że na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczona wykazała jedynie 16 lat, 9 miesięcy i 21 dni okresów składkowych oraz 5 miesięcy okresów nieskładkowych, tj. łącznie 17 lat, 2 miesiące i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Tak wyliczonego stażu na żadnym etapie postępowania odwołująca nie kwestionowała.

Wyliczenie ogólnego stażu pracy ubezpieczonej dokonane przez organ rentowy jest w pełni poprawne.

Identyczny staż ubezpieczeniowy ZUS przyjął przy ustalaniu wnioskodawczyni wysokości kapitału początkowego. Wyliczając wysokość tego kapitału decyzją z dnia 31 stycznia 2003 r., organ rentowy uwzględnił jej bowiem 16 lat, 9 miesięcy i 21 dni okresów składkowych oraz 5 miesięcy okresów nieskładkowych. Identyczny staż pracy przyjął w decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z dnia 9 kwietnia 2015 r. Od żadnej z tych decyzji ubezpieczona się nie odwoływała.

W ogólnym stażu pracy Sąd nie mógł uwzględnić odwołującej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, ponieważ do tej pory ubezpieczona w ogóle kwestii tej nie podnosiła, a skoro tak, organ rentowy nie miał możliwości zweryfikowania tego okresu, co powinien uczynić przed ewentualnym rozstrzygnięciem przedmiotowej kwestii przed Sąd.

W orzecznictwie sądów apelacyjnych podkreśla się, że ustawodawca zestawiając odmienne rodzaje postępowań (administracyjne i sądowe), przypisał sądowi funkcję kontrolną nad wcześniejszym rozstrzygnięciem organu rentowego. Z punktu widzenia tego organu dochodzi do przekształcenia jego roli, z podmiotu decyzyjnego (postępowanie administracyjne), na pozycję jednej ze strony (postępowanie sądowe). Istotą postępowania w tej kategorii spraw jest w konsekwencji konieczność zachowania swoistej instancyjności. W pierwszej kolejności wniosek ubezpieczonego jest oceniany przez organ rentowy, a dopiero następnie podlega on kontroli sądu. Sekwencja ta zmusza do podkreślenia, że postępowanie sądowe ma charakter wtórny do pierwotnego trybu postępowania przed organem rentowym. W rezultacie sąd nie może we własnym zakresie ustalać sytuacji prawnej ubezpieczonych. Kontrolna rola sądu musi korespondować z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego w decyzji administracyjnej. Nie można przy tym pominąć, że postępowanie przed organem rentowym inicjowane jest przez wniosek ubezpieczonego. Wytycza on tematykę rozstrzygnięcia organu rentowego. Zasadniczym celem postępowania przed sądem jest natomiast merytoryczne rozstrzygnięcie o żądaniu strony, co do którego powstał spór. Funkcja rozpoznawcza sądu zakreślona jest jednak zakresem rozstrzygnięcia dokonanego przez organ rentowy (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 25 lutego 2014 r., III AUa 1097/13, LEX nr 1451556).

W wyroku z dnia 5 listopada 2013 r., III AUa 501/13 (LEX nr 1394158) Sąd Apelacyjny w Białymstoku podkreślił, że przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji ZUS ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć. Przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Z tego względu odwołanie wnoszone od decyzji organu ubezpieczeń społecznych nie ma charakteru samodzielnego żądania, a jeżeli takie zostanie zgłoszone, sąd nie może go rozpoznać, lecz zobowiązany jest postąpić zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. Zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego determinowanego zakresem odwołania od tejże decyzji.

Dochodzenie więc przed sądem prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego, jest co do zasady niedopuszczalne.

Z istoty spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych wynika, że nowe okoliczności (roszczenia) ujawnione lub powstałe po wydaniu decyzji organu rentowego uzasadniają wystąpienie z nowym wnioskiem o rozpoznanie sprawy, co skutkować powinno kolejną decyzją organu rentowego, która następnie wskutek odwołania będzie poddana weryfikacji sądu pod względem zgodności z prawem (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 11 września 2013 r., III AUa 237/13, LEX nr 1441513).

Uwzględniając okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić należało, że rację miał organ rentowy odmawiając U. D. przyznania prawa do tzw. wcześniejszej emerytury. Pomimo bowiem, że wnioskodawczyni ukończyła 55 lat życia i nie jest członkiem OFE, nie wykazała ona, aby na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymowała się 20- letnim okresem ubezpieczenia.

Słusznie ZUS przyjął w oparciu o znajdujące się w aktach sprawy dokumenty, że wnioskodawczyni wykazała na dzień 1 stycznia 1999 r. 17 lat, 2 miesiące i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Zgodnie z § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Przepis ten, podobnie jak pozostałe przepisy określające przesłanki nabycia prawa do tzw. wcześniejszej emerytury, mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących. Oznacza to, że niedopuszczalne jest swobodne kształtowanie warunków, na jakich następuje przyznanie prawa do świadczenia. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego

i jednolitym stanowiskiem doktryny prawa ubezpieczeń społecznych, przepisy prawa ubezpieczeń społecznych powinny być wykładane ściśle (por. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 11 grudnia 2008 r., I UZP 6/2008 OSNP 2009/9-10/120 i powołane tam orzecznictwo), co oznacza w zasadzie prymat dyrektyw wykładni językowej w odniesieniu do pozostałych metod wykładni, w tym wykładni systemowej i wykładni historycznej lub celowościowej.

Skoro więc przesłanki z art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, warunkujące prawo do renty, muszą być spełnione łącznie, to brak spełnienia choćby jednej z nich skutkuje brakiem możliwości przyznania prawa do świadczenia.

Jak podkreślił Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 7 lutego 2013 r.

III AUa 1079/12 (Legalis nr 733324), w sytuacji gdy sąd pracy i ubezpieczeń społecznych prowadzi postępowanie dotyczące przysługiwania prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, władny jest jedynie do stwierdzenia, czy prawidłowo organ rentowy przyznał bądź odmówił przyznania takiego świadczenia. Nie jest natomiast dopuszczalne, aby stwierdzając brak uprawnienia do danego świadczenia, sąd jednocześnie ustalał (niejako na przyszłość) spełnienie przez ubezpieczonego jednej spośród kilku przesłanek warunkujących powstanie prawa do spornego świadczenia.

Postępowanie sądowe w sprawach dotyczących ubezpieczenia rentowego wszczynane jest w rezultacie odwołania wniesionego przez ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma więc ono charakter odwoławczy. Jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem- w aspekcie formalnym i materialnym- decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Jest zatem postępowaniem kontrolnym. Badanie owej legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji. Mówiąc inaczej,

o zasadności przyznania lub odmowy przyznania świadczenia decydują okoliczności istniejące w chwili ustalania do niego prawa. Postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym, weryfikującym ustalenia dokonane przez organ rentowy (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 11 września 2013 r., III AUa 233/13, LEX nr 1378799).

Mając to na uwadze stwierdzić należy, że decyzja organu rentowego była prawidłowa. W dniu 9 kwietnia 2015 r. odwołująca nie złożyła bowiem więcej dokumentów ponad te, którymi udowodniła 17 lat, 2 miesiące i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Skoro tak, nie było potrzeby badania w postępowaniu sądowym, czy wnioskodawczyni legitymuje się 15- letnim stażem pracy w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, bo i tak prawo do emerytury póki co się jej nie należy z uwagi na niewystarczający ogólny staż pracy.

Pomimo to, Sąd przesłuchał zawnioskowanych przez odwołującą świadków T. B. i S. S., które szczegółowo opisały, na czym polegała praca odwołującej w Fabryce (...) w T. do końca grudnia 1998 r. na stanowiskach konserwatora i smarownika. Okoliczności wynikające z zeznań świadków dotyczące rodzaju i charakteru pracy ubezpieczonej w Fabryce (...) potwierdziła przesłuchana w charakterze strony U. D..

Sąd przeprowadził też dowód z akt osobowych wnioskodawczynie z okresu zatrudnienia w Fabryce (...) w T.. W oparciu o znajdujące się w tych aktach dokumenty ustalił, jakie stanowiska zajmowała ubezpieczona w Fabryce w okresie od 30 czerwca 1982 r. do 31 grudnia 1998 r.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na to, że w aktach osobowych oprócz typowej dokumentacji pracowniczej znajduje się także (w części A) pismo (...) Spółka Akcyjna z dnia 16 stycznia 2015 r. skierowane do ubezpieczonej, w którym podano, że praca jaką wnioskodawczynie wykonywała w trakcie zatrudnienia w Fabryce (...) w T. nie jest zaliczana do prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W związku z tym, że dopiero na rozprawie w dniu 22 lipca 2015 r. odwołująca podniosła, że po ukończeniu 16 roku życia pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców i złożyła do protokołu wnioski o przyznanie emerytury z uwzględnieniem w ogólnym stażu ubezpieczeniowym tego okresu jako tzw. uzupełniającego, Sąd oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji mając na uwadze, że wnioskodawczynie przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego w dniu wydania decyzji nie wykazała, aby na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymowała się co najmniej 20-letnim stażem pracy. Jej wniosek zaś zgłoszony po raz pierwszy na rozprawie Sąd przekazał ZUS celem zweryfikowania ogólnego stażu pracy i wydania nowej decyzji w sprawie o emeryturę, od której ubezpieczonej służyć będzie na ogólnych zasadach odwołanie do sądu.

Mając to wszystko na uwadze, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd orzekł, jak w punkcie 1 wyroku.

Nowy wniosek odwołującej o przyznanie prawa do emerytury z uwzględnieniem w stażu ubezpieczeniowym okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, jak wyżej podano, Sąd przekazał organowi rentowemu do rozpoznania według właściwości na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. (punkt 2 wyroku).

Sąd nie mógł orzekać w przedmiocie tego wniosku, gdyż nie został przeprowadzony w postępowaniu administracyjnym przed organem rentowym tryb przewidziany przepisami prawa. Brak jest zatem instrumentu inicjującego i dopuszczającego postępowanie sądowe, którym w zakresie ubezpieczeń społecznych jest odwołanie od decyzji organu rentowego.

W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że dochodzenie przed sądem prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego, jest niedopuszczalne, z wyjątkiem przewidzianym w art. 477⁹ § 4 k.p.c., a treść decyzji, od której wniesiono odwołanie, wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu

(por. postanowienie SN z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601; wyrok SN z dnia 23 listopada 1999 r., II UKN 204/99, OSNP 2001/5/169; wyrok SA w Gdańsku z dnia 15 kwietnia 2015 r., III AUa 1954/14, LEX nr 1711392).